

Frásögn.
Orðsending frá Sendiráði Bandaríkjanna.
In the Memory of Stalin, Mindet of Stalin.

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Utanríksráðherra – Utanríkismál – Frásögn – Orðsending - 1953

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-14, Örk 6

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

TRÚNADARMÁL.

Frásögn.

ORDSENDING FRÁ SENDIRÁÐI BANDARÍKJANNA,

dags. 10. nóvember 1953.

Allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna mun innan 10 daga taka til umráða greiðslu á ca. 200.000 dollara framlagi, sem greiða skal vegna úrskurðar starfsmanna-dómstóls Sameinuðu þjóðanna um, að ólögleg hafi verið brottvikning framkvæmdastjóra S.P. á nokkrum starfsmönnum, sem neituðu að svara spurningum viðvíkjandi undirróðursstarfsemi. Aðalritarinn kann einnig að fara fram á breytingar á starfsmannareglunum og viðtakara vald til frávikningar. Bandaríkjastjórn álitur úrskurð dómstólsins rangen af eftirtöldum ástæðum:

A. Gagnstætt vilja allsherjarþingsins, sem kemur fram í stofnaetningu dómstóls^{-ins}/tók hann eigi til meðferðar hin skynsamlega rök fyrir ákvörðun aðalritarans, heldur hegðaði sér eins og hann fari sjálfur með dómvald, og tók þannig undir sig úrskurðarvald aðalritarans um hegðun og starf starfsmanna S.P., sem samkvæmt stofnskránni (101.gr. 3.málgr.) eigi að fullnægja ítrustu kröfum um heiðarleik. Samkvæmt stofnskránni ber aðalritarinn ábyrgð á þessu atviki. Þegar til dómstólsins var stofnað var starfevið hans takmarkað við það, að ákveða hvort aðalritarinn hefði notað vald sitt í heimildarleysi eða gagnstætt ákveðum starfsmanna reglugerðarinnar.

B. Aðalritarinn hafði heimild að álíta umráðá starfsmenn seka um afglöp. Í opinberri yfirheyrslu, sem rétt yfirvöld lýðræðisstjórnar (Bandaríkjaanna) héldu, voru þeir spurðir margra spurninga um undirróðursstarfsemi en neituðu að svara, með skírskotun til 5. viðbótarákvæðis stjórnarskrárinnar. Þegar embættismenn einstakra ríkja eða alþjóðlegra stofnana neita að svara spurningum, sem

fyrir þá eru lagðar í því skyni að komast að hvort þeir kunni að vera viðriðnir einhverja undirróðursstarfsemi hlýtur það að vekja efssendir um heiðarleik þeirra. Bandaríkjastjórn neitar því ekki, að starfsmenn hafi rétt til að bera fyrir sig fyrrnefnt ákvaði stjórnarskrárinnar, ef þeir óttast að sannur vitnisburður kynni að hafa í för með sér, að saksamál verði höfðað gegn þeim. Á hinn bóginn álitur hún, að aðalritarinn hafi algjörlega verið í rétti sínum er hann tilkynnti umráddum starfsmönnum, að þeir yrðu stöðu sinnar vegna að svara greindum spurningum. Með þessu sviftik hann þá ekki vernd stjórnarskrárinnar, en gerði þeim ljóst, að skírskotun til þeirrar verndar væri ekki samrýmanleg skyldum þeirra, skv. stofnskrá S.P. og reglugerðum. Forréttindi, sem veitt eru skv. lögum eða stjórnarskrá eiga ekki að hlífa starfsmönnum við þeim kröfum, sem stofnskráin gerir til þeirra. Skírskoti starfsmanns til þess réttar síns að neita að svara spurningum viðvíkjandi undirróðursstarfsemi, þá getur hann ekki vanzt þess, að aðalritarinn eða þátttökuríki sýni honum það traust að fela honum störf í aðalskrifstofu S.P. Bandaríkjastjórn leggur áherslu á, að enda þótt hún fallist á afstöðu aðalritara, hvetur hún ekki aðrar ríkisstjórnir til þess að taka afstöðu til gildis skírskotunar til 5. viðbótarákvæðis í neinum sérstöðum tilvikum. Á hinn bóginn vill hún hvetja aðrar ríkisstjórnir til þess að styðja það viðhorf, að aðalritara beri að úrskurða í allum málum sem þessum, að úrskurður hans hafi í þessu tilviki ekki verið rangur né ósanngjarn og, að það hafi verið fyrir utan valdsvið dómstólsins að ógilda hann.

C. Dómstóllinn byggði úrskurð sinn um betur á vatti starfsmanna en sjálfstæðrar rannsóknar og prófunar. Síðar kom það í ljós, skv. eilífestum vitnisburði nokkurra hinna umráddu manna, fyrir þingnefnd, að dómstóllinn hefði

áttlað batur, án þess að hafa fulla vitneskju um staðreyndir. Með því, að dómstóllinn fór út fyrir valdsvið sitt, drógrangar ályktanir og lét undir höfuð leggjast að rannsóka málið vendilega og sjálfstætt, telur Bandaríkjastjórn að allsherjarþinginu beri skylda til að leiðrétta þetta mál. Að öðrum kosti myndi það hafa mjög alvarlegar afleiðingar fyrir framtíðarþróun samtakanna. Með því að reglugerð sú um dómstóllinn, sem allsherjarþingið hefur samþykkt meðir svo fyrir, að úrskurði hans megi ekki áfrýja, er tilhneiging til þess meðal ýmissa sendinefnda að telja að allsherjarþingið skuli eigi og beri eigi að endurskoða úrskurði hans. Með því, að dómstóllinn er undirstofnun allsherjarþingsins samskvæmt 22. gr. stofnegránnar, er enginn vafi á rétti allsherjarþingsins til þess að endurskoða úrskurði dómstólsins, enda þótt hvorki aðalritara né starfsmönnum, sem eru aðilar deilunnar sé heimilt að áfrýja.
 verður
 Ennfremur hefur allsherjarþingið, skv. 17. gr. stofnegránnar að samþykka fjárlög S.P. þ.á.m. umráðar greiðslur. Fordæmi fyrir því, að allsherjarþingið endurskoði og felli ákvörðun dómstólsins er að finna í gjörðum Þjóðabandalagsins frá 1946. Þing Þjóðabandalagsins endurskoðaði og neitaði að fallast á 13 greiðslur, sem starfsmannadómstóll hafði úrskurðað starfsmönnum. Í reglugerð þess dómstóls var einnig svo kveðið á, að dóminum mætti ekki áfrýja. Að dómi Bandaríkjastjórnar eru mistök dómstólsins og afleiðingar þeirra svo alvarlegar að allsherjarþinginu ber að gera það, sem hér segir:

1. Neita öllum bótagreiðslum

2. Gera það skýrt gegnvarð dómstólnum, að skv. reglugerðum hafi aðalritari vístækt vald að því er aga snertir og, að framvegis beri dómstólnum að styðja aðalritara í túlkun hans og framkvæmd á reglum, en ekki að reyna að breyta úrskurðum hans í slíkum málum.

Ef aðalritari og meiri hluti sendinefnda álitur

að breytingartillögur séu nauðsynlegar til skýrtingar í þessu efni, mun Bandaríkjastjórn ekki vera þeim mótfallin.

Vegna þess hve þetta mál er þýðingarmikið hef ég verið beðinn að tilkynna ríkisstjórn Íslands þegar í stað afstöðu Bandaríkjastjórnar, fara fram á stuðning Íslands við afstöðu hennar og fara þess á leit að sendinefnd Íslands hjá S.P. verði gefnar leiðbeiningar hér að lútandi. Væri ég mjög þakklátur að fá upplýsingar um undir-^{tektir} yðar við fyrstu hentugleika.

IN THE MEMORY OF STALIN

"...No other person has been able to do so much; no other person has been of as much importance to mankind as Comrade Stalin.

"He was next to Lenin the leading and organizing power in the construction of the Bolsheviks revolutionary party in Russia, in the rising of the Russian masses to victorious struggle against capitalism and Czarism, in the successful defense against counter revolution and foreign powers intervention, and in the construction of socialism.

"The Soviet Union's Communist Party had become an immensely strong political unit under Stalin's leadership... In this as in all other regards Lenin's and Stalin's party was and is a brilliant example for all countries' revolutionary parties."

(Aksel Larsen on the death of Stalin. Land og Folk, 7 March 1953.)

Captions Under Pictures

The great leader; the children's friend; the inspiration of progress; the faithful friend (under photo of Stalin and Ribbentrop); the builder of socialism;

Everything That is Worth Loving is Called Stalin

"You must read Stalin - you of all people must read him so you will know that the people will win! - He listened to her, the young intellectual. And it was as if he for the first time understood the name Stalin. Suddenly he knew what this name meant. A dream

of freedom, of human dignity, of nobility, of happiness and humor in this world. All kinds of revolt against force and injustice was suddenly gathered in this name. Everything that was worth loving today was called Stalin. And while he sat there and looked at her mild and moved face, he knew with certainty that Stalin, that the people would win; the people is invincible. And he was filled with great happiness."

(Hans Kirk in Djævelens Penge - "The Devil's Money".)

Caption under photo: The same ones who are ruling the Soviet Union today carried the dictator to the grave as Stalin's old friends and co-workers.

Open Letter to Aksel Larsen

People have for a long time accused the Communist countries of practicing bloody dictatorship under the leadership of Stalin and by help of his far-reaching secret police.

You have been a warm-hearted defender of Stalin. You have energetically rejected every accusation and you have not omitted any occasion to praise conditions in the countries east of the "Iron Curtain."

After the 20th Party Congress Stalin, whom you previously praised unconditionally and enthusiastically, was thrown out in the darkness of oblivion while you and your party leadership humbly paid homage to the new rulers. Suddenly a new line was started and this, among other things, has made it possible for ordinary Party members to criticize. On 21 July 1956 a reader wrote the following in Land og Folk:

"At the present time our leading comrades say at meetings that it is important that we have confidence in the leading comrades in the Soviet Union. - And there is nothing we rather would because that is where the uncertainty has entered after the information we have received so far. This uncertainty does not regard socialism, the Soviet Union or its people, but its leaders. On what basis do you analyze the confidence in the present leaders in the Soviet Union?

"It is these leaders who, although being aware of something else, praised Stalin and now after his death exposed him as leader of a terror regime; and they are accusing him of excessive cult of personality when they themselves have been the worst ones to further it through the years... No, this can only be tactical explanations, and we need a completely new analysis of things before we can regain the lost confidence."

In other words, the reaction after the exposure of Stalin has been so strong that even your party members think the same as we about the present leaders of the Soviet Union. However, contrary to the writer, you do not seem to have lost confidence in the present leadership of men such as Khrushchev and Malenkov who enforced Stalin's orders and let innocent people be executed or sent to concentration camps and who passively let an insane man rule and even praised him.

Therefore, you, Aksel Larsen, also have a great responsibility.

Published by the Atlantic Society.

I MINDET OM

STALIN

ET SORGENS BUDSKAB

» . . . Intet menneske har i levende live formået og nået at udrette så meget; intet menneske har gennem sit værk fået så stor betydning for menneskeheden som kammerat Stalin.

Han var ved siden af Lenin den ledende og organiserende kraft i opbygningen af bolsjevikernes revolutionære parti i Rusland, i rejsningen af det russiske riges folkemasser til sejrrig kamp mod kapitalismen og tsarismen, i den resultatrige forsvarskamp mod hjemlig kontrarevolution og fremmede stormagters intervention og i opbygningen af socialismen.

Stalin var socialismens bygmester. Med ham i spidsen, efter hans anvisninger likviderede folkene i Sovjetunionen kapitalismens rester og opbyggede gennem femårsplanerne det første socialistiske samfund i verden.

Som leder af partiet, som fører af sovjetfolket, viste Stalin arbejdermasserne i alle lande, hvorledes socialismens teori omsættes i praktisk virkelighed, viste at der er en anden vej end kapitalismens, og at socialismens samfund er kapitalismens overlegent.

. . .
Og sejrene på den socialistiske opbygnings front så vel som sejrene på de militære fronter i den store fædrelandskrig kunne vindes, fordi Sovjetunionens kommunistiske parti var blevet en umådelig stærk, fasttømret politisk enhed, som under Stalins ledelse havde gjort op med skadegørere og fjendtlige agenter i sine egne rækker. I denne som i alle andre henseender var og er Lenins og Stalins parti et strålende eksempel for alle landes revolutionære partier.«

(Aksel Larsen ved Stalins død. »Land og Folk« den 7. marts 1953).

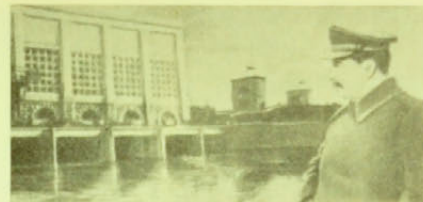
Den store fører,

Stalin.

Ribbentrop.

Den trofaste kammerat,

Socialismens bygmester –

Bornenes ven,

Fremskridtets inspiration,

Stalin.

ALT HVAD DER ER VÆRD AT ELSKE HEDDER STALIN

„Du skal læse Stalin - netop nu skal du læse ham, så ved du, at folket vil sejre! — Han lyttede til hende, den unge intellektuelle. Og det var, som om han første gang *forstod* navnet Stalin. Pludselig vidste han, hvad dette navn betød. En drøm om frihed, om menneskelig værdighed, om ædelhed, om glæde og humor i verden. Alt hvad der fandtes af oprør mod vold og uret var pludselig samlet i dette navn. Bondefejderne, skipper Clement, oberst Tscherning, Hørup, kommunarderne, al verdens anonyme frihedskæmpere, alt hvad der var værd at elske hed i dag Stalin. Og mens han sad og så på hendes milde og bevægede ansigt, vidste han med sikkerhed, at Stalin, at folket ville sejre, folket er uovervindeligt. Og han fyldtes af en stor glæde.“

(Hans Kirk i »Djævelens Penge«).

De samme, som regerer i Sovjetunionen i dag, bar som Stalins gamle venner og medarbejdere diktatoren til graven.

Aksel Larsen.

Åbent brev til Aksel Larsen

Længe har man beskyldt kommunistiske lande for at praktisere et blodigt diktatur under Stalins ledelse og ved hjælp af hans vidtforgrenede hemmelige politi.

Stalin har haft en varmhjertet forsvarer i Dem. De har ihærdigt tilbagevist enhver beskyldning, og De har ikke forsømt nogen lejlighed til at rose forholdene i landene øst for »jerntæppet«.

Efter den 20. partikongres er Stalin, som De før hyldede uforbeholdent og begejstret, stødt ud i glemselens mørke, og De og Deres partiledelse har ydmygt bøjet knæ for de nye magthavere. Med eet er der lagt en ny linie an, og blandt andet er der nu skabt muligheder for kritik fra de menige medlemmers side. Således åbnedes spalteplads i »Land og Folk« for indlæg, og den 21. juli 1956 skrev en læser:

»Vore ledende kammerater udtaler i denne tid på møder, at det er vigtigt, at vi har tillid til de ledende kammerater i SU. – Og der er vel ikke noget, vi menige partimedlemmer hellere ville, for det er jo netop der, uvisheden er kommet hos os efter de oplysninger, vi hidtil har fået. Denne usikkerhed gælder ikke socialismen, SU eller dets folk, men netop deres ledere. På hvilket grundlag analyserer man tilliden til de nuværende ledere i SU?

Det er jo netop disse ledere, som skønt vidende om noget andet, igennem årene og sidst på 19. kongres skamroste Stalin, for nu efter hans død at afsløre ham som leder af et skrækgime, og de anklager ham for overdreven personlighedsdyrkelse, når de selv igennem årene har været de værste til at fremme den. Hvordan kan disse ledende kammerater og medlemmer af CK – altså de ypperste ud af mange millioner – på et tidspunkt, hvor de er fuldt vidende om Stalins negative udvikling, f. eks. udtale: »ledere, der gør sig skyldig i en samvittighedsløs holdning og tillader ulovligheder og vilkårligheder, kan der ikke gives rabat uanset deres stilling«, og i en tale slutter med »under den store Stalins kloge ledelse« – »hver en sejr er en triumf for den stalinske krigsvidenskab« – »vor kære og elskede kammerat Stalin, kommunismens geniale bygmester«. . . . Hvad er det for ledende kommunister, som i en given situation er bange for deres eget skind? Det var da godt, at vi ikke havde sådanne ledere under besættelsen. Nej – dette kan kun være taktiske bortforklaringer, og vi må fordre en hel anden analyse af disse ting, før den mistede tillid kan genvindes.«

Så kraftig har reaktionen altså været efter afsløringerne af Stalin, at selv Deres partifæller tænker det samme som vi om de nuværende ledere i Sovjetunionen. I modsætning til indlæggets forfatter synes De imidlertid ikke at mangle tillid til den nuværende ledelse af mænd som Khrustjov og Malenkov, der udførte Stalins ordrer og lod uskyldige mennesker henrette eller sende i koncentrationslejre, og som passivt tillod en sindssyg mand at regere og oven i købet hyldede ham om muligt stærkere, end De selv gjorde det.

Nok har De med ord fordømt koncentrationslejre, terror og vilkårlige retsforhold; men alligevel rækker De hånd til de mænd, der er direkte ansvarlige for, at Stalins uhyggelige ordrer blev adlydt i deres yderste konsekvens.

Derfor har også De, hr. Aksel Larsen, et stort ansvar.

UDSENDT AF ATLANTSAMMENSLUTNINGEN